

Шыфр: _____

Зацвярджаю

Колькасць балаў: _____

Намеснік старшыні
арганізацыйнага камітэта
намеснік Міністра адукацыі

Р.С. Сідарэнка

Месца: _____

«*Сідарэнка*» _____ 2016 года

ТРЭЦІ ЭТАП XXXIII РЭСПУБЛІКАНСКОЙ АЛІМПІЯДЫ
ПА ВУЧЭБНЫХ ПРАДМЕТАХ «БЕЛАРУСКАЯ МОВА»
I «БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА»

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

9 клас

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы											

Варыянт I

Заданне 1. Пастаўце знак «+» насупраць слоў, у якіх у прыстаўцы суседні з каранем зычны гук вымаўляецца мякка.

Максімальная колькасць балаў – 4.

развесці		ад'ехаць	
скінуць		празмерны	
беззямельны		аб'язджаць	
уз'яднацца		падсесці	

Заданне 2. Насупраць прыведзеных сінанімічных фразеалагізмаў упішыце ў табліцу яшчэ адзін фразеалагізм-сінонім з кампанентам *вада*.

Максімальная колькасць балаў – 6 (2 балы – за кожны правільна вызначаны фразеалагізм).

як магіла як рыба як сцяна	
сам не ў сабе як сам не свой як пад зямлёй як цень	
мянціць языком араць дарогі разводзіць антымоніі	

зацьменні кольцаў планеты (*Сатурн*) _____ і спадарожнікаў іншых планет.
 3. Старажытны цэнтр горада (*Івянец*) _____ традыцыйна складваўся на правым беразе ракі Волмы. 4. З ракой (*Заходняя Дзвіна*) _____, якая стала першай жыццёвай артэрыяй Полацка, звязана і вызначэнне кірунку гістарычнай плыні горада. 5. Да вострава (*Кляштар*) _____ – найбольш вядомага сярод астравоў на Браслаўскіх азёрах – можна даплыць лодкаю.

Заданне 6. Ці памятаеце вы лінгвістычныя тэрміны? Вызначце, азначэнні якіх паняццяў пададзены ніжэй.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал за кожны правільна запісаны тэрмін).

1. Дзеясловы, што ўказваюць на завершанасць дзеяння, яго вынік, –	
2. Назоўнікі, якія абазначаюць мноства асоб ці аднародных прадметаў як адно цэлае, –	
3. Займеннікі, што ўказваюць на адсутнасць асобы, прадмета, якасці, прыналежнасці, –	
4. Лічэбнікі, якія складаюцца з двух або некалькіх слоў, –	
5. Часціцы, што выражаюць значэнне заахвочвання да дзеяння, –	

Заданне 7. Уважліва прачытайце ўрывак з паэмы Якуба Коласа «*Новая зямля*». Адкажыце на пытанні, выканайце заданні да прыведзенага тэксту.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Куцця. Марозна. Хмурнавата.
 Сняжок падкідвае заўзята;
 Снег на Куццю – _____ на лета,
 Такая матчына прымета,
 А сцежкі чорны – _____ многа;
 Ну і за гэта хвала Богу (*Якуб Колас*).

1. У якім значэнні выкарыстоўваецца ў гэтым урыўку назыўны сказ?

2. Запішыце іншыя значэнні, з якімі можа ўжывацца слова ў гэтым сказе.

3. Нягледзячы на запазычаны характар назоўніка *куцця* (ад грэчаскага дзеяслова *κυκάω* – *загушчаць нешта, бесперапынна памешваючы*), часцей яго значэнне звязваюць з назоўнікам *кут*. Прывядзіце вашы меркаванні адносна такога варыянта народнай этымалогіі назоўніка *куцця*.

4. Аднавіце ў тэксе прапушчаныя словы ў «матчыных» прыкметах-прадказаннях.

5. Пастаўце ў тэксе прапушчаны знак прыпынку, растлумачце яго неабходнасць.

Заданне 8. У кожным з прапанаваных радоў адзін элемент лішні. Запішыце яго і патлумачце чаму.

Максімальная колькасць балаў – 5.

1. *Лірыка, эпас, раман, драматургія:*

лішняе _____, бо _____

2. *Апавяданне, санет, актава, трыялет:*

лішняе _____, бо _____

3. *Рытм, вершаваны памер, рыфмоўка, лірычнае адступленне:*

лішняе _____, бо _____

4. *Вадэвіль, байка, фарс, скетч:*

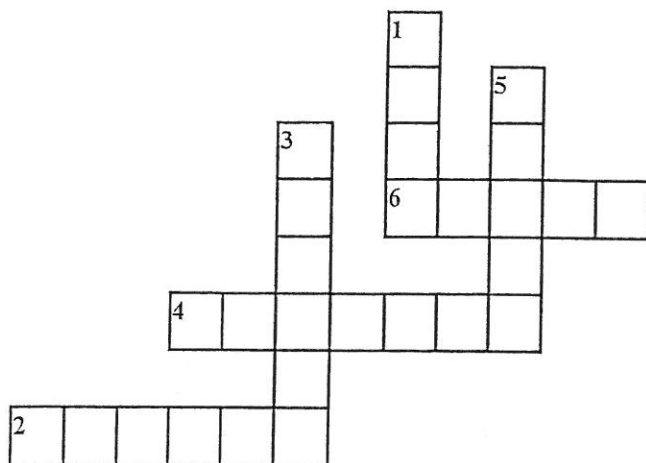
лішняе _____, бо _____

5. *Экспазіцыя, завязка, канфлікт, кульмінацыя:*

лішняе _____, бо _____

Заданне 9. Разгадайце крыжаванку.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Па гарызанталі:

2 – Горад, у якім правёў дзіцячыя гады (з 1892 г. па 1896 г.) Максім Багдановіч.

4 – Форма і назва наступнага верша Максіма Багдановіча:

*Як птушка ў гібкіх трасніках,
Стралою думка мільганула
І ўраз жа знікла, патанула,
Як птушка ў гібкіх трасніках.*

*Ды ўсё ж душа яе пачула
І ўжо пня ў такіх славах:*

*“Як птушка ў гібкіх трасніках,
Стралою думка мільгнула”.*

6 – Горад, у якім нарадзіўся Максім Багдановіч.

Па вертыкалі:

1 – Імя бацькі Максіма Багдановіча.

3 – Першы апублікаваны ў 1907 г. беларускі твор Максіма Багдановіча.

5 – Форма і назва наступнага верша Максіма Багдановіча:

*Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі,
Над хвалямі сінеючага Ніла,
Ўжо колькі тысяч год стаіць магіла:
Ў гаршчку насення жменю там знайшлі.
Хоць зернейкі засохшымі былі,
Усё ж такі жыццёвая іх сіла
Збудзілася і буйна ўскаласіла
Парой вясенняй збожжа на раллі.
Вось сімвал твой, забыты краю родны!
Зварушаны нарэшце дух народны,
Я верую, бясплодна не засне,
А ўперад рынецца, маўляў крыніца,
Каторая магутна, гучна мкне,
Здалейшы з глебы на прастор прабіцца.*

Заданне 10. Прарэкламуйце кнігу, вокладку якой вы бачыце на малюнку. Абавязкова ўкажыце месца і час яе выдання, а таксама імя выдаўца. Рэклама павінна ўтрымліваць ад 3 да 5 сказаў.

Максімальная колькасць балаў – 4.

БИБЛИЯ РУСКА

БЫЛОЖЕНА ДОКТОРИНА
ФРАНЦУСКОИЗ СКОРИНОИ
ИЗБЛАЖНАГО ГРАДЯ ПО
ЛОЦЫЯ, БОГЪ КОСТИ И
ЛЪДЕНЪ ПОПОАНТЫИ
ВДОБРЫИЗ НЯЪЧЕНИИЪ

Blank lined area for writing, consisting of approximately 15 horizontal lines.